

בית מדרון

ערש"ק
ו' טבת תש"פ
פרשת ויגש
מפטרין: יהי דבר (יחזקאל לו)

עלון מס' 236

לע"נ מרן רבינו עובדיה יוסף זינ"א

העיר	הדלקת נרות שבת	צאת השבת	רבינו תם
ירושלים	16:33	17:25	17:57
תל אביב	16:29	17:21	17:52
חיפה	16:29	17:20	17:51
באר שבע	16:33	17:25	17:56

שיעורו השבועי

של מרן הראש"ל הרה"ר לישראל אב"ד בביה"ד העליון
הגאון הגדול **רבי יצחק יוסף שליט"א**
נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל

כותב השיעור: הרב **דביר פריץ שליט"א**
עורך השיעור: הגאון **רבי יצחק לוי שליט"א**
רב העיר נשר | וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

הרב המקדים: הגאון הגדול רבי **בן ציון קוק שליט"א**
ראש בית ההוראה הכללי ירושלים

אינן לקרוא בעלון בשעת התפילה

השבוע
זכות עלון
"בית מרן" מוקדש ל:
שרה בת חייט
לעילוי נשמת האשה הכשרה
כלל המעונן שומח עלון "בית מרן" יוקדש עבורו לצדקה ולמאור שליטה או להבדיל לעילוי נשמת
חייג: 5290*

הלכות ברכות

אלו ברכות מדאורייתא ואלו מדרבנן. ספק דרבנן לקולא וספק ברכות להקל.
הפסק שש שעות בין בשר לחלב, ודין המסתפק, אם כשאמרו סב"ל יכול להמשיך
לאכול בלי ברכה. דין האונן בברכות. דרך חז"ל להפליג בחומרת העוונות.

ספק דרבנן לקולא בברכות

א. יש לנו כלל גדול בהלכה: ספק דאורייתא לחומרא וספק דרבנן לקולא. כל ספק בדאורייתא - בין ספק במציאות ובין ספק בדין - הולכים להחמיר, אבל כשהספק בדין דרבנן הולכים להקל. והנה כל הברכות - מלבד ברכת המזון - הן מדרבנן, כגון ברכות הנהנין, וברכות השחר, וברכת אשר יצר, וברכות אחרונות כמו בורא נפשות ועל המחיה, וברכות התורה. אם כי נחלקו הפוסקים בברכת על המחיה וברכות התורה אם הן מהתורה או מדרבנן, אבל ממה שכתב מרן השלחן ערוך (סימן קפד סעיף ד, וסימן רט סעיף ג) שבכל הברכות אם נסתפק בהן אינו מברך מספק, חוץ מברכת המזון מפני שהיא של תורה, משמע שברכת על המחיה וברכות התורה גם הן מדרבנן. כי מרן חשש לדעת הרמב"ם (פ"ח מהלכות ברכות ה"ב) שאין שום ברכה דאורייתא מלבד ברכת המזון. ויש ראייה לזה מדברי הירושלמי מסכת ברכות (בדף הראשון בעמוד השני), שאם נסתפק אם בירך ברכת המזון, צריך לברך מפני שנאמר ואכלת ושבעת וברכת, וספק דאורייתא לחומרא. ומשמע שהוא דין מיוחד בברכת המזון, מה שאין כן בשאר ברכות שהן מדרבנן, ספק דרבנן לקולא.

ברכה מסברא

ב. בגמרא מסכת ברכות (לה.) דנו מהיכן לומדים

את החובה לברך ברכות הנהנין, אולי מקל וחומר, אם כשהוא שבע מברך, כשהוא רעב לא כל שכן?! והמסקנא, סברא הוא, אסור לו לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה. ומכאן למד הפני יהושע (ברכות לה.) שחייב ברכות הנהנין הוא מהתורה, כי סברא היא דאורייתא, שהרי בכמה מקומות בגמרא אמרו "למה לי קרא סברא הוא", כגון בבבא קמא (מו:): בד"ן המוציא מחבירו עליו הראיה, ובכתובות (כב.): בד"ן הפה שאסר הוא הפה שהתיר. ולפי זה הוא מקשה, מדוע אומרים ספק ברכות להקל, הרי ספק דאורייתא לחומרא? ותיירץ, לפי שכנגד ספק זה יש ספק אחר של "לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא", לכן שב ואל תעשה עדיף. אבל זה חידוש גדול, כי יש כמה ראיות מהבבלי והירושלמי והראשונים שברכות הנהנין הן מדרבנן, ועל כרחך שרק סברא אלימתא - סברא חזקה - כמו סברת הפה שאסר הוא הפה שהתיר, יש לה דין של דאורייתא, אבל הסברא לחייב לברך לפני שנהנה, אינה סברא חזקה, כי יתכן שאפשר להוודות לבורא עולם גם באופן אחר. וכמו שכתבו התוספות בברכות (לה.) ד"ה לפניו) על הקל וחומר שצריך לברך ברכה לפניו, שאינו קל וחומר גמור שהוא מדאורייתא כדין י"ג מדות שהתורה נדרשה בהן, שהרי לעיל בברכות (כא.) מבואר שברכות הנהנין מדרבנן, שאמרו שם על המשנה (בברכות כ:): בעל קרי לא מברך ברכות קריאת שמע, ועל המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו, שהוא מטעם שברכת המזון דאורייתא, מה שאין כן שאר הברכות דרבנן. והוא הדין שהסברא

"עשה לך רב והסתלק מהספק"
בכל שאלה,
בהלכה, בהנהגה, בשלום בית ובחינוך ילדים
עשרות רבני אגודת 'בית מרן'
נמצאים פה בשבילך!
24 שעות ביממה ברצף
למענה הלכתי מהיר
לפי דרכו של מורנו ורבינו
מרן פוסק הדור רבי עובדיה יוסף זצוק"ל
5293* **שלוחה 1**

- תוכן העניינים:**
- עמ' 4-1 **השיעור השבועי**
מורנו ורבינו רבי יצחק יוסף שליט"א
  - עמ' 5 **פרשת ויגש**
הגאון הגדול רבי ברוך שרגא שליט"א
  - עמ' 5 **בעקבות רבותינו**
הגאון הגדול רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל
  - עמ' 6 **מאור ישראל**
הרה"ג רבי ישראל לורי שליט"א
  - עמ' 6 **אקטואליה בהלכה**
הרב אברהם דניאל שליט"א
  - עמ' 7 **לחיות עם האמונה**
הרה"ג רבי י. ישראל לוגאסי שליט"א
  - עמ' 7 **אתגרים בחינוך**
הרב אברהם ברזילאי שליט"א
  - עמ' 7 **בחסדך בטחתי**
הרה"ג רבי יגאל כהן שליט"א

לעילוי נשמת האשה הכשרה מרת שרה בת חייט ע"ה

מסופק בברכת המזון

ג. יש להקשות עוד על חידושו של הפני יהושע, לפי דבריו שלא מברך ברכה דאורייתא בספק משום ספק לא תשא, אם כן מה יענה על ברכת המזון ששם הדין מפורש שהמסופק חייב לחזור? אדם אכל ושבע והארץ הרבה בסעודה, ושכח אם בירך ברכת המזון, איך אפשר לשכוח? יש אנשים 'חלמנים'... אם אשתו אומרת לו שברך, או בנו הקטן מזכיר לו: ודאי שברכת, בבונה ירושלים עשית מקאם עג'אם... והוא נזכר, לא חוזר, אבל אם מסופק מברך מספק, ולדברי הפני יהושע מאי חזית לחלק בין ברכת המזון לשאר הברכות, הרי שתייהם מדאורייתא? אולי הוא אמר דבריו לפלפל בעלמא, לפעמים תירוף פשוט שווה יותר מתירוף של למדנות, ולפי דברינו לעולם שאר הברכות הן מדרבנן, כי הסברא אינה חזקה וספק דרבנן להקל, מה שאין כן בברכת המזון ספק דאורייתא לחומרא.

מסופק בברכות התורה

ד. אדם שאיחר לבית הכנסת ובדרך בירך ברכות השחר², וכשמוגיע לבית כנסת נסתפק אם בירך ברכות התורה, אם סיים רק ברכות השחר, או שברך גם ברכות התורה, הדין הוא שלא מברך ברכות התורה מספק. ולא כמו שכתב המשנה ברורה (ר"ס מז) שהמסופק אם בירך ברכות התורה, יחזור על ברכת אשר בחר בנו שהיא המעולה שבברכות. המשנה ברורה נמשך בזה אחר השאגת אריה (סימן כד), ובדרך כלל האשכנזים נוהגים כדעת המשנה ברורה, אבל אנחנו פוסקים כדעת מרן שאין לברך מספק שום ברכה מלבד ברכת המזון, ולכן ספרדי שנוהג בזה כדעת המשנה ברורה, נכנס בספק ברכה לבטלה. אמנם לא מוכרח שדעת מרן עצמו שברכות התורה מדרבנן, כי לדעת רוב הראשונים ברכות התורה מדאורייתא, אבל מכל מקום מרן חשש לדעת הרמב"ם לענין ספק ברכות, ולכן גם אנחנו לא נברך מספק, וכן פסקו כמה אחרונים ומהם החיד"א (במהזיק ברכה סי' מז סס"ב), רבי יהודה עייאש (במטה יהודה סימן מז סק"א), וכן דעת הגאון חקרי לב בתשובה שהובאה בספר סמיכה לחיים (חאו"ח סימן ב דף טז ע"א), ועוד.

שני כללים

ה. בפוסקים מובא הרבה הכלל המפורסם "ספק ברכות להקל", ויש להקשות מדוע צריך שני כללים, גם "ספק דרבנן לקולא" וגם "ספק ברכות להקל"? סתם לסבך אותנו בעוד כללים!... בספר זרע יעקב (צבאן, בכללי הספיקות אות כ, ד"ל ע"א) הסביר בפשטות, שבכל ספק דרבנן אדם רשאי³ להחמיר על עצמו, המחמיר תבוא עליו ברכה, לעומת זאת אם אדם מסופק בברכות, ואומר: אני לא מסוגל לשותות בלי ברכה, בא הכלל השני לומר: ספק ברכות להקל, אסור לך להחמיר משום איסור ברכה לבטלה.

שש שעות

ו. כאמור, בשאר איסורי דרבנן מותר להחמיר מספק, כגון בדין אכילת חלב

1 יש אנשים שמאריכים ושרים הרבה, אני מכיר רב אחד שיש לו ספר של שירים, ובכל שבת הוא שר את כולו ומכריח לכריכה... זה ביטול תורה! וכי זה שירת הבקשות!?!...

2 מותר לברך בדרך אם אין פח 'צפרדע' פתוח שיצא ממנו ריח. ואם יש לפניו אשה 'בלי דים', יסגור את העיניים ויברך.

3 אבל כמובן לא יחמיר נגד מרן שלחן ערוך, בפרט יזהר לא יספר ויכריז ברבים, כאילו מרן לא היה מספיק "שייבת"... אם אומר אני לא סומך על מרן השלחן ערוך הרי זה מזלזל בכבוד רבותיו, וזו יוהרא, אבל בשקט אין איסור להחמיר לעצמו.

אחרי בשר, בין בשר לחלב צריך להמתין שש שעות, או לכל הפחות חמש וחצי שעות במקום צורך, לא בשביל לאכול שוקולד... אלא כגון בשיבות שרוצים לסדר כך את הארוחות, בפרט בשעון קיץ, או בצבא מי שאכל ארוחת צהריים בשרית קצת מאוחר, יכול לאכול ארוחת ערב חלבית אחרי חמש וחצי שעות. ומקילים בזה בפרט אם אכל בשר עוף שאכילתו עם חלב אסורה רק מדרבנן. יש חלק מהאשכנזים שמקילים להפסיק בין בשר לחלב רק שעה אחת, וכמו שכתבו הרמ"א (סימן פט סעיף א) והגר"א (שם), אבל כתב הש"ך (סק"ח) שכל מי שיש בו ריח תורה ימתין שש שעות, ומי יאמר על עצמו: אין לי ריח של תורה?... לכן גם אשכנזים נוהגים היום להמתין שש שעות. וממתנים שש שעות אלו מסיום אכילת הבשר.

מסופק אם עברו שש שעות

ז. מי שלא זוכר מתי סיים לאכול, כגון שאכל חמין ומסופק אם עברו חמש שעות או שש שעות, האם יכול לאכול חלב או לא. מבואר בגמרא חולין (קח.) שאכילת בשר עם חלב יחד בדרך בישול אסרה תורה, שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו. חלב של 'טרה' או של 'תנובה' לבדו מותר, וכן בשר חלק לבדו מותר, והו' חידוש של התורה שעל ידי התחברות שני דברים מותרים נהפכים לאיסור, ומה שממתנים שש שעות בין בשר לחלב הוא מדרבנן, ואם כן נאמר שהמסופק אם עברו שש שעות יכול לאכול, כי כלל בדינו ספק דרבנן לקולא. ומאיך אפשר לומר שהחלב הוא בגדר "דבר שיש לו מתירים", למה לך להיכנס לספק? תחכה עוד חצי שעה או שעה עד שודאי יעברו שש שעות, ועד שתאכלנו בספק איסור, תאכלנו בודאי היתר. והאמת שכך כתב הגאון רבי יהודה לנדא - שהיה קדמון - בספרו יד יהודה על הלכות בשר וחלב ומליחה (סימן פט בפירוש הארוך סק"א) שכשיש ספק אם עברו שש שעות ימתין עד שיעברו בוודאות, כדין דבר שיש לו מתירים, ובוזה הוא מיישב תמיהת האחרונים, כדלהלן.

הטעמים לחכות שש שעות

ח. נחלקו הפוסקים מדוע חז"ל הצריכו להמתין שש שעות בין אכילת בשר לאכילת חלב, לדעת רש"י (חולין קה. ד"ה אסור) והרא"ש (שם) ועוד, טבעו של הבשר שמושך טעם עד שש שעות, ואם יאכל חלב ירגיש כאילו אוכלו יחד עם הבשר. הרמב"ם (פ"ט מהל' מאכלות אסורות הכ"ח) כתב טעם אחר, משום שעד שש שעות יש חשש שנשאר בשר ברווח שבין השיניים, או בחור שבשיניים, וכשיאכל גבינה ילעס אותה יחד עם הבשר, לכן הצריכו חכמים להמתין שש שעות.

נפקא מינה בין הטעמים

ט. יש כמה נפקא מינה בין טעמו של הרא"ש לטעמו של הרמב"ם, ונאמר כאן את חלקם, אם אדם לועס בשר כדי לתת לבנו התינוק, מאבא לבנו אפשר לאכול מפה לפה, לא נורא... לדעת הרמב"ם כיון שלעס נכנס לו בין השיניים ויחכה שש שעות לאכילת חלב, אבל להרא"ש כיון שלא בלע לא נמשך טעם ולא צריך לחכות. עוד נפקא מינה, אם אכל שומן של בשר, להרמב"ם לא צריך לחכות, כי שומן לא נתקע בין השיניים, אבל להרא"ש צריך לחכות, כי טעמו של השומן נמשך שש שעות. עוד נפקא מינה, אם לקח קיסם והוציא את כל הבשר שבין השיניים, להרמב"ם יכול לאכול חלב, ולהרא"ש צריך לחכות שש שעות, כי עדיין נמשך טעמו של הבשר. מרן בבית יוסף (או"ח סימן קעג) ובשלחן ערוך (יו"ד סימן פט סעיף א) פסק להחמיר כשני הטעמים, ולכן בכל המקרים שהזכרנו להלכה יש להחמיר. ולכאורה מדוע צריך להחמיר, נאמר ספק דרבנן לקולא? בספר יד יהודה הנזכר לעיל תירץ לפי דרכו, שאכילת החלב נחשבת כדבר שיש

לו מתירים, ולכן אין אומרים ספק דרבנן להקל. אולם הטור (יו"ד סי' פט) ומרן הבית יוסף (או"ח סי' קעג) כתבו על מחלוקת הרמב"ם והרא"ש, שטוב לאחוז כחומרי שני הטעמים. ומשמע שמעיקר הדין היה אפשר להקל, ורק מחמירים כיון שאפשר בנקל, ולא מטעם דבר שיש לו מתירים.

דבר שיש לו מתירים

י. הגאון בעל הנודע ביהודה כתב בספרו צ"ח - ציון לנפש חיה - (פסחים ט:), שדבר שיש לו מתירים נאמר רק על דבר שאפשר לאכול פעם אחת בלבד, אבל דבר שאפשר להשתמש בו כמה פעמים אינו בגדר זה. והראיה מתחילת מסכת ביצה (ב.) שביצה שנולדה ביום טוב אסור לאכלה ביום טוב, והיא מוקצה, כמו דין נולד, כי בערב יום טוב הביצה הייתה במעי התרנגולת, ורק בשבת נגמרה ויצאה, שהרי הקליפה מתקשה רק בעת יציאת הביצה מהתרנגולת, וזה דבר מדהים שבורא עולם ברא, כי אם הקליפה הייתה מתקשה במעיה הם היו נקרעים והתרנגולת היתה טריפה. ומבואר בגמרא שם (ב:) שאם ביצה זו נתערבה בביצים אחרות כולן אסורות, כי כיון שאפשר לאכול את הביצה במוצאי יום טוב, היא בגדר דבר שיש לו מתירים שאפילו באלף לא בטיל, עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר. מוכיח הנודע ביהודה שדין דבר שיש לו מתירים נאמר דוקא בביצה וכיוצא בה, ששייך לומר עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר, אבל לענין כלי שיש עליו ספק מוקצה, אין להחמיר בו מטעם דבר שיש לו מתירים, כי הוא רוצה להשתמש בו גם היום, וגם לאחר השבת והחג. ולדבריו גם בנידונו שמסופק אם עברו שש שעות, לא שייך לאסור מטעם עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר, שהרי הוא רוצה לאכול מאכלי חלב גם עכשיו, וגם לאחר שיעברו ודאי שש שעות. ולכן מעיקר הדין המסופק אם עברו שש שעות או לא, יכול להקל לאכול חלבי, ככל ספק דרבנן לקולא. ומכל מקום מי שרוצה להחמיר ולחכות שש שעות בוודאות, הוא אומר: מה יש, לא אוכל גלידה, מה קרה? תבוא עליו ברכה, בפרט שדברי הצ"ח אינם מוסכמים, אבל מהדין מותר.

בכל דרבנן יש דאורייתא

יא. דעת הרמב"ם בספר המצוות (שורש א), כל מה שאמרו חכמים לעשותו, וכל מה שהזהירו אותנו, כלול בכלל הציווי של משה רבינו ע"ה בתורה הקדושה: "על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה, לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל". ועוד כתב בספר המצוות שלו (מצוה קעד): צונו לשמוע לבית דין הגדול ולעשות כל מה שיצו בו וכו', והוא אמרו יתעלה (ר"פ שופטים) על פי התורה אשר יורוך. עכ"ל. משמע מדברי הרמב"ם שעל כל דין דרבנן יש גם לאו דאורייתא של "לא תסור", והקשה הרמב"ן (בהשגות לספר המצוות שורש א), אם כן מדוע אומרים ספק דרבנן להקל, והלא בכל מצוה דרבנן יש בה גם מצוה דאורייתא, ואם כן

4 יש כאלה שמפחידים להקל, כל דבר אוהבים להחמיר, גם בתפלה יש כאלה קוראים כל פסוק בקריאת שמע פעמיים... אחינו האשכנזים קוראים לזה נערוני... כמה פעמים באו אלי הורים ואמרו שהבן שלהם נתפס לצדקות מסויימת, שמתפלל הרבה זמן, וחוזר על כל מילה פעמיים או שלש, "לאהבה, לאהבה"... אני מציע להם לקרוא לו מה שכתב הסטייפלר רבי יעקב ישראל קנייבסקי ע"ה (קריינא דאגרתא במכתב שבסוף הספר) לבחור אחד שנתפס ל'נערוני' ופעם אחר פעם מפסיק מלימודו ונכנס לשירותים, כי חושש שעובר על "בל תשקצו", או חושש שדרך על מי רגלים וכל רגע יוצא לנקות את הנעליים... הסטייפלר כותב על כך דברים קשים. צריך ללמוד מגדולי הדור, הם לא אמרו כל מילה פעמיים, ולא התפללו יותר ממש או שבע דקות.

השיטה היא ללמוד מגדולי הדור בכל דבר, והאם הם הלכו עם פתילות תכלת בציצית? יש כאלה שמחלקים בין שבת לחול, אינני יודע מה ההבדל... כמובן המדובר הוא ללמוד מגדולים שראשם רק בתורה, לא בספרים אחרים. מה עשה הגאון רבי עזרא עטיה, מה עשה מרן זצ"ל, הרב אורבך, הרב אלישיב, הרב בן ציון אבא שאול, אפילו שהיה בזמנם תכלת, אבל כתוב במדרש (בספרי וזאת הברכה פרק שני, ובסדר עולם רבה פרק יז) שהתכלת האמיתי נגנו ויתגלה רק כשיבוא המשיח, מי שרוצה לחוש לאדמו"ר מרוזין שטען שגילה את התכלת, אני לא יאמר לו שאסור, אבל תראה מה נהגו כל גדולי הדור ותנהגו כמוהם.

הרי זה ספק דאורייתא? ותיירץ הרשב"ץ בספרו זוהר הרקיע (שורש ראשון), שכאשר חכמים ציוו על המצוה שלהם, אמרו שכל זה רק בודאי ולא בספק, ולכן בספק דרבנן אין חשש שעובר משום לא תסור, כי חכמים עצמם אמרו להקל. ולפי זה בנידון שהזכרנו מקודם, המסופק אם עברו שש שעות בין אכילת בשר לחלב, יכול להקל, כי חכמים גזרו לחכות שש שעות על ודאי ולא על ספק. המב"ט (בהקדמה לקרית ספר פרק ה) - היה בן דורו של מרן הבית יוסף, תירץ באופן אחר, שאינו עובר בלא תסור אלא כאשר חולק לגמרי על כל דברי חכמים, אבל העובר על דבר מדרבנן אינו עובר בלא תסור, כי חכמים מחלו לו שלא יחשב העובר על דבריהם כעובר על דברי תורה. והטעם שחכמים מראש מחלו והתנו, שהעובר על דבר מדבריהם לא יחשב לו כעובר על דברי תורה, כי אם היו מחשיבים מצוה מדרבנן כמצוה מהתורה לגמרי, היה עובר בבל תוסיף.

סב"ל בקום ועשה

יב. ביארנו שהמסופק אם חייב באיזו ברכה, לא יברך, מדין ספק ברכות להקל. והשאלה האם לכתחילה יהיה מותר לו לאכול או לשתות בלי ברכה, או לא. למשל, אדם אכל תפוח עץ, ובאמצע נזכר להסתפק: בירכתי או לא בירכתי, הדין הוא שלא יברך מספק, אבל האם הוא יכול להמשיך לאכול מהתפוח? המהרש"א (פסחים קב.) כתב שלא אומרים ספק ברכות להקל בקום ועשה, ולכן לא יוכל להמשיך לאכול מספק ללא ברכה. ורבי עקיבא איגר (בגליון הש"ס ברכות יב.) כתב כך בדעת ר"י בעל התוספות (שם ד"ה לא). אולם האמת שזה לא מוכרח, ואמנם הריטב"א (שבת כג.) הקשה איך אנו אומרים בספק ברכות להקל וימשיך לאכול בלי ברכה, הרי זה כאילו נהנה מקדשי שמים, כמו שאומרת הגמרא בברכות (לה.) כל הנהנה מהעולם הזה בלי ברכה כאילו מעל. מדברי המאירי (שם) ורבינו יונה (שם, דף כה ע"א מדפי הרי"ף ד"ה מאי תקנתיה) ועוד ראשונים, משמע שיש לו דין של מעילה ממש, וכך משמע גם מקושיית הריטב"א, אבל מהירושלמי (ריש ברכות הנ"ל) משמע שכל הברכות הן מדרבנן, ואם כך איך שייך להביא קרבן מעילה על דין דרבנן, הרי זה יחשב שמביא חולין לעזרה, ולכן צריך לומר שהאוכל בלי ברכה נחשב לו "כאילו" מעל, אבל לא ממש. ולהלכה המסופק אם בירך, לא יברך מספק, ויכול להמשיך לאכול בלי ברכה. ויש לכך כמה ראיות מהשלחן ערוך בדין שתיית מים בסעודה (בסימן קעד סעיף ז), ומדין מטעמת (בסימן רי סעיף ב).

אונן אוכל בלי ברכה

יג. אדם שמתו מוטל לפניו יש לו דין של אונן עד הקבורה, ואפילו מסר את מתו לכתפים - לחברא קדישא⁵ - עדיין נחשב אונן. דעת רש"י (בברכות יז:) שהאונן אוכל בלי לברך המוציא⁶, וכן פסק מרן בשלחן ערוך (יו"ד סימן שמא

5 היום אין דבר כזה שאדם יקבור את קרובו בעצמו, כולם מוסרים את המת לחברא קדישא, והם גם פותרים כל מיני בעיות השייכות לזה. קיבלתי שאלה מאיזה מקום בחו"ל שקבורים שם רשעים מחללי שבת יחד עם דתיים שוכרי שבת, יש שם גבירים גדולים לא דתיים והם לא יכולים לסרב להם. כשהייתי לאחרונה ברוסיה, אמרו לי שיש שם גבירים גדולים מאוד, ואחד מהם חי באיסור עם נוצריה, והוא תורם מיליונים. הם חושבים שאם יתרמו התרומה תכפר להם על העוונות, אבל זה לא קשור, הוא נשאר רשע, ומדוע כשימות יקברו אותו ליד הצדיקים? מה נעשה? כך שאלו אותי, ונתתי להם כמה עצות. גם בצבא יש חיילים יהודים שנהרגים על קידוש ה', ולעומתם יש דרוזים ואנטי רוסים לא יהודיים, איך תקבור אותם יחד? יש פתרונות הלכתיים.

6 אונן פטור מכל המצוות, טעם אחד מבוואר בירושלמי (ברכות פרק מי שמתו ה"א) שיהיה עסוק בקבורת המת ולא בדברים אחרים. טעם שני, מן הראוי שיהיה מיצר ודואג באלו, ולא יעסוק במצוות. ולפי טעם זה גם אם מסר את מתו לכתפים פטור מכל המצוות. עד הקבורה, וכך ההלכה, וכן פסק השדי חמד (ח"ד אס"ד מע' אנינות אות כ).

7 ר' מבוואר בהלכה שלפני שאכל יטול ידים, כי אם יאכל בלי נטילה נחשב כאילו עובר על לאו, ואונן פטור רק מעשיין ולא מלאוין, ודאי שאסור לו לאכול בשר וחלב, ואסור לו לאכול חזיר, אבל לא יברך על הנטילה.

סניף א), וכן כתבו האחרונים. אמנם בה"ג חולק וסובר שחייב לברך, ולכן לא יאכל בלי ברכה, כנראה הוא סובר שמי שאינו מברך נחשב שנהנה מקדשי שמים כפשוטו, אבל הלכה כדברי רש"י. וממה שהפוסקים לא כתבו שאונן יעשה תענית, משמע שיכול לאכול לכתחילה בלי ברכה, ומה שאמרו כל הנהנה מהעולם הזה בלי ברכה כאילו מעל, זה "כאילו" ולא ממש.

כאילו ולא ממש

יד. כתב בשו"ת הריב"ש (סימן קעא) - היה לפני למעלה משש מאות שנה - שדרך החכמים להפליג בהגדלת העוונות, כדי שישמר אדם מהכשל בהם. וכן כתב כבר הרמב"ם בפירושו המשניות (סנהדרין נד.) לפני כשמונה מאות וחמשים שנה, וכן כתבו כמה אחרונים, מהם המהרש"ם (ח"ג במפתחות לאה"ע סימן רסה, דש"ז סע"א), דובב מישרים להגאון מטשיבין ח"א (ר"ס כ), ויש לכך כמה דוגמאות. בגמרא (ערכין טו:) אמרו: כל המספר לשון הרע, מגדיל עוונות כנגד שלש עבירות, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים. וכי אם מאיימים עליו באקדה שיאמר לשון הרע יברך ואל יעבור?! אין דבר כזה, הדימוי הוא כדי להגדיל את חומרת איסור לשון הרע, אבל לא שנחשב כך ממש. וכן מה שאמרו במסכת נדרים (מ.), כל שאינו מבקר את החולה¹⁰,

8 סיפורי כמה פעמים, כשנפטרה האמא הרבנית ע"ה, מרן זצ"ל ביקש לעשות את ההלוויה כמה שיותר מהר, כמה מראשי העסקנים רצו לעשות את ההלוויה אחר הצהריים כדי שאנשים יספיקו לבוא וכן יגדל כבוד התורה, הלא מוגיע לרבנית שעשתה הכל בשביל מרן. ובכל זאת מרן לחץ שירזו את ההלוויה ולא הבנו למה, הרי אסור להלין את המת רק בלילה, אבל מותר לדחות את ההלוויה כמה שעות במשך היום. אחר הקבורה מרן נכנס לרכב והגישו לו כוס מים ובירך "שהכל", כי במשך היום לא רצה לשתות, ואמר לנו: לא הייתי מסוגל לשתות או לאכול בלי לברך! לכן כל היום היה בתענית. מרן זצ"ל נהג סלסול בעצמו, אבל לנו לא אמר כלום, אכלנו ושתינו, וכשאח של הרבנית הגיע, מרן הגיש לו אורז ואמר לו שיאכל ולא יברך כי הוא אונן, וכשיצא מהשירותים הזכיר לו לא לברך "אשר יצר".
אם יצא מבית הכסא לפני הקבורה, ולאחר הקבורה עדיין לא עברו 72 דקות, יכול לברך אשר יצר, אבל אם עברו 72 דקות לא יכול להשלים.

9 לשון הרע פירושו שאדם עשה דבר רע שאף אחד לא יודע עליו ובא חבירו ומספר, אבל אם שלושה יודעים מאותו מעשה, כגון שכבר פורסם בעיתון וכדומה, אין איסור לאמרו, כדברי הגמרא (ערכין טו.): כל מילתא דמיתאמרא באפי תלתא, לית בה משום לישנא בישא, וכן פסק הרמב"ם (פ"ז מהלכות דעות הלכה ה), ובבלבד שלא יתכוין לפרסם הדבר.
כתב בספר חובות הלבבות (שער הכניעה פרק ז) וכן אמר המלאך למרן הבית יוסף (בספר מגיד מישרים פרשת ויקהל), שהמדובר לשון הרע - גם אם קם בנך החמה ולמד דף היומי וסיים את הש"ס... - כל זכויותיו עוברות למי שדיבר עליו, וכל העוונות של מי שדיבר עליו עוברות אליו. אבל לא צריך להישבר, המדובר הוא רק בלשון הרע גמור, אבל אם אמר לחבירו דבר שכבר פורסם, לא עובר איסור לשון הרע.

10 מטרת הביקור חולים, לראות אם חסר לו כוס תה או חסר לו תרופה ודואג למחסורו. וגם אם יש לחולה מי שידאג לו, כגון שהוא בבית חולים ויש שם רופאים ואחיות, אבל יש עוד ענין לבוא לבקר

כאילו שופך דמים. וגם כאן פשוט שאינו נחשב רוצח. ובזוהר הקדוש (בראשית כו ע"ב): כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, יש אנשים שמתעצבנים לפעמים... אבל ודאי שהכועס לא נחשב שעבר על איסור שהוא בחומרת יהרג ואל יעבור. וכן בגמרא ברכות (מג): ובבא מציעא (נט.) וכתובות (סז): נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים". המורה שואל בכיתה: מי עשה כך וכך? אחד מהתלמידים יודע, מה יהיה מלשין? המורה אומר לו: אם אתה לא מספר אשליך אותך לכבשן האש... וכי צריך ליפול לכבשן האש ולא לספר?! ודאי שזה לא כפשוטו, המאירי (סוטה י): כתב: דרך הערה אמרו כן, אבל אין הדברים כפשוטם. האלשיך הקדוש (בראשית ט, ו) כתב על הפסוק שופך דם האדם באדם, שהמלבין פני חבירו ברבים כאילו שפך את דמו, כי "אזיל סומקא ואתא חיורא", הדם יברח ויתחלף צבע פניו ללבן. אבל אינו ממש כשופך דמים. והוא הדין לגבי האוכל בלי ברכה, אין הכוונה שדינו כנהנה מקדשי שמים ממש שחייב קרבן, וכך צריך לומר גם בדעת שאר הראשונים ובדעת הבה"ג, ומה שכתב שאונן לא יאכל בלי ברכה, כי יש בזה כמו סרך של דאורייתא, אבל אם לא בירך ודאי שלא חייב קרבן.

לא תיקנו ברכה

טו. אפשר לומר עוד סברא מדוע אונן יכול לאכול בלי ברכה, משום שכאשר חז"ל לא חייבו לברך, אם כן מותר מהדין לאכול בלי ברכה, וכל מה שאמרו "כל הנהנה מהעולם הזה בלי ברכה כאילו מעל", זהו רק במקום שתיקנו לברך. וכן יש לומר על הנידון אם המוסופק יכול לאכול בלי ברכה, ולהלכה אמרנו שיכול לאכול, כי חז"ל לא תיקנו לברך מספק, וכיון שמהדין פטור מברכה, רשאי לאכול בלי ברכה.

את החולה, כדי שיראה אותו חלש ומחויב למכשירים ויכמרו רחמיו עליו ויתפלל עליו, אם ידבר איתו בטלפון רק יגיד לו: שתהיה לך רפואה שלמה, ואילו היה רואה אותו היה מתפלל עליו בכל לבו.

11 וכן בגמרא (בבא מציעא נט.) המלבין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, ובגמרא סנהדרין (קא): שאלו, מפני מה נענש ירבעם שאין לו חלק לעולם הבא, ופירש המהרש"א, שיש שמירה לצדיקים שלא יכשלו שנאמר "רגלי חסידי ישמור", ומי שנכשל אינו חסיד באמת, ואם כן מה היא העבירה של ירבעם שגררה אותו לעבירות חמורות? והשיבו, מפני שהוכיח את שלמה ברבים לביישו, לכן הקדוש ברוך הוא לא שמר עליו, עד שעבד עבודה זרה וחטא והחטיא את הרבים. כמה חמור עוונתו של אדם שמבייש את חבירו ברבים, פעם אחת התקוטט עם מישהו, ואחר זמן ראה אותו עולה לתורה ומתחיל לצעוק עליו... מה אתה מבייש אותו ברבים, זה חמור מאוד.

השיעור עבר הגהת המדפיסים באישורו של הגאון רבי ברוך שרגא שליט"א ראב"ד ירושלים

באפשרותך להאזין בשידור חי לשיעורו השבועי של מרן הרשל"צ שליט"א מביהכנ"ס היזדים כל מוצש"ק.
הרב המקדים בשעה 20:30, שיעורו של הרשל"צ בשעה 21:00
וכן ניתן לשמוע גם שיעורים קודמים בקו הליכות "בית מרן" 5293* שלווחה 2

השבוע זכות השיעור "בית מרן" מוקדש:

רחל בת מרים
רפ"ש פרנסה טובה וכל הישועות

ניסים בן רוחמה
בריאות נחת ושמחה

לכל המעונין להתברך מפי קודשו של מורינו ורבינו הראש"ל שליט"א בשידור חי בשיעורו השבועי להצלחה לרפוא"ש או לעילוי נשמת יקירכם חייגו: *5290
ניתן לשמוע את השיעור של הראש"ל שליט"א גם בתדרים החדשים של 'באן מורשת' 100.7 fm, 92.5 fm, 90.8fm, וב'קול חי' 92.8fm, 93.00fm

העלון להצלחתם של: אברהם בן טליה - בשורות טובות, זיווג הגון בקרוב, כל הישועות, אפרת בת טליה - ברכה והצלחה; חזרה בתשובה שלימה מתוך אהבה; כל הישועות, סיון נועה טילה - משה וניתיא בני חדוה מול - הצלחה, ישראל מאיר בן בינה אסתר - הצלחה בתורה ויראת שמים, משה אהרון בן בינה אסתר - לתורה ויראת שמים, צבי בן מרינה - הצלחה בתורה.

הגאון הגדול רבי ברוך שרגא שליט"א
ראב"ד ירושלים וראש בד"ץ "אור שרגא"

פרשת ויגש

לאמר העוד אביכם חי היש לכם אח ונגד לו על פי הדברים האלה, וגם שם קשה, היכן מצאנו ששאל אותם יוסף שאלות אלו?

ותירץ החזקוני, שאמנם בתורה לא כתוב בפירוש ששאל אותם שאלות אלו, אבל בודאי כך היה, כי לא יתכן שיהודה ישקר בפני יוסף בדבר ידוע וברור.

והגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל (אמרי שפר) תירץ: באמת יוסף לא שאל אותם, רק מעצמם אמרו לו הכל, וזו בדיוק היתה טענתו של יהודה, ששאל את יוסף בתמיה: "אדוני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח?" וכי שאלת אותנו אם יש לנו אב או אח? הלא מעצמנו אמרנו לך, ואם כן סימן הוא כי כנים אנחנו ולא היו עבדיך מרגלים.

אך לפי זה קשה, שהרי בפירוש אמרו ליעקב אביהם "שאלו שאל האיש לנו ולמולדתנו לאמר העוד אביכם חי היש לכם אח", ואיך יתכן שאמרו לו דבר שקר?

ולדברי החזקוני ניחא, שבאמת שאל אותם, רק התורה לא הזכירה הכל בפירוש.

להשיג את ספרי הרב שליט"א בטל' 054-8463097

"ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה" (מד יח).

פירש רש"י: "כי כמוך כפרעה" - חשוב אתה בעיני כמלך. וצריך ביאור, מדוע זו סיבה שלא יחר אפך ויכעס עליך?

ופירש הגאון יעב"ץ (בכת"י הובא בקובץ כרם שלמה טבת תשמ"ג) על פי דברי הגמרא (פסחים סו:): כל הכועס, אפילו פוסקים עליו גדולה מן השמים - מורידין אותו. וכך אמר לו יהודה: "אל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה" - חשוב אתה בעיני כמלך, וא"כ לא כדאי לך לכעוס, שאם תכעס יתכן שתדר מגדולתך.

ויש מפרשים ע"פ מה שכתב הרמב"ם (דעות פ"ב ה"ג) בשם חכמים הראשונים: כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה.

ומקורו מדברי הגמרא במסכת שבת (קה:): המקרע בגדיו בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו - יהא בעיניך כעובד עבודה זרה. שכן אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד ע"ז והולך ועובד. ואמנם בהגהות מהרצ"ח (שם) הקשה על הרמב"ם, שבגמרא לא אמרו כל הכועס כעובד ע"ז, אלא רק המשבר כלים בחמתו, והיכן מצא הרמב"ם שכל הכועס כאילו עובד ע"ז?

אך במדרש שהובא באוצר המדרשים (מדרש לעולם עמ' 274) מפורש כדברי הרמב"ם, וכן איתא בזוהר הקדוש בחמשה מקומות: בפרשת בראשית (ח"א כז:), בפרשת קורח (ח"ג קטט:), בפרשת פינחס (ח"ג רלד:), בתיקוני הזוהר (תיקון נה פט:), ובזוהר חדש פרשת נח (לו.).

והנה יוסף היה בין המצרים שהיו עובדי ע"ז, אבל הוא עצמו לא נכשל בזה מעולם, וכיון שהיו המצרים שטופים בע"ז היה הדבר ניכר לכל שיוסף אינו עובד ע"ז, וגם יהודה ואחיו הבחינו בזה. לפיכך אמר לו עתה "ואל יחר אפך בעבדך", כיון שאתה נזהר שלא לעבוד ע"ז השמר לך מן הכעס, כי אם תכעס תהיה כפרעה - "כי כמוך כפרעה" - מה פרעה עובד ע"ז, אף אתה תחשב כעובד ע"ז.

"אדוני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח" (מד יט).

הקשו המפרשים: היכן מצאנו ששאל אותם יוסף שאלות אלו? הלא מעצמם אמרו לו (לעיל מג יג) "שנים עשר עבדיך אחים אנחנו בני איש אחד בארץ כנען", אבל הוא לא שאל אותם דבר בענין זה?

וכן כשבאו ליעקב אביהם אמרו לו (לעיל מג ז) "שאלו שאל האיש לנו ולמולדתנו

פדיון נפש
המקובל האלקי
רבי יהודה פתיה זיע"א
ידוע מעלת פדיון הנפש
שבבואה לסידי מנבי אדם חולי, צרה ויגון, וטוב רואי לעשות פדיון נפש

מתוך דברי קדשו של
הגאון הגדול רבי ברוך שרגא שליט"א
בענין חשיבות פדיון נפש

"והיא סגולה בדוקה ומנוסה
לרפואת החולים"

רבי אגודת "בית מרן" עורכים פדיון נפש לכל שם ושם
להעברת שמות שלכם ובני משפחתכם **חייגו 5290***

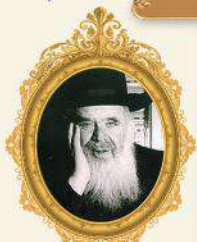
נכתב ע"י הר"ח ג"ר רבי משה והב שליט"א
רב מחלבות שטראוס - ישראל ומנהל מחלקת הכשרות והמוזן נהריה

בעקבות רבותינו הדליקו נר

הגאון הגדול רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל

מגדולי בעלי המוסר וראש ישיבת מיר

בשבוע זה חל יום פטירתו של גאון המוסר, התורה והמידות רבי חיים לייב הלוי שמואלביץ זצוק"ל, ראש ישיבת מיר המעטירה. רבינו נולד בעיר קובנא בתאריך ב' בתשרי התרס"ג (1902 למנינם) לאביו רבי רפאל אלתר שמואלביץ זצ"ל ולמרת אימו הרבנית מרת עטל ע"ה שהיתה בתו של רבי יוסף יוזל הורביץ זצוק"ל (הקרוי הסבא מנובהרדוק). בעת נעוריו למד רבנו תורה מפי אביו רבי רפאל, שהיה מטובי הרבנים בעיר ליטא, בתאריך ג' טבת ה'תר"צ נישא רבנו לרבנית חנה מרים פינקל ע"ה שהיתה ביתו של ראש ישיבת מיר, רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל. בשנת תרצ"ו התמנה רבנו לשמש בקודש כר"מ בישיבת מיר ומסר בו שיעורים תמידיים כסדרם. בתחילת מלחמת העולם השנייה, גלתה ישיבת מיר לוויילנא, ולאחר כמה חודשים גלתה הישיבה לעיר קיידיאן.

בעיר קיידאן שלט שלטון קומוניסטי ולכן נאלצה הישיבה לעבור לעיר שנחאי ביפן, בעיר שנחאי טיפל רבנו בכל העניינים הכספיים של הישיבה, הישיבה שכנה שם כחמש וחצי שנים, אחר מכן עברה לארצות הברית ואחרי חצי שנה עברה הישיבה לארץ ישראל. בשנת תשכ"ה נפטר לבית עולמו חמיו של רבנו, רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל ורבנו מונה לשמש כראש ישיבת מיר, עוד בבהירות נחשב רבנו לעילוי גדול כשכל מכמיני התורה פרושים לפניו כשמלה פרוסה רבי

חיים עוזר, שהיה מגדולי הדור בוויילנא, התבטא על רבנו שהוא "כעזרת התורה" (מינוי לחדר אוצר ספרים) וכשרבי חיים עוזר היה רואה את רבנו היה קם מפניו.

רבנו קנה את תורתו ואת הכלים בהבנת עומק הסוגיה מרובו רבי שמעון שקופ זצוק"ל שאף מינה את רבנו לאחר פטירת אביו לר"מ בישיבת "שער התורה" מספרים שרבי שמעון שקופ התבטא על רבנו, שמינה אותו לא רק בגלל הלמדנות שלו, אלא מפני שהוא מלא באהבת תורה ומסוגל להאחייב אותם על תלמידיו. עוד מסופר על רבנו, שהיה לומד יותר מיממה שלמה ברציפות בלא הפסקה מלבד הפסקה לתפילה. רבנו היה סועד בשבתות על שולחנו של המשגיח רבי ירוחם ממיר והמשגיח התבטא עליו שאפילו בין כף מרק אחת לשינה רבי חיים היה הוגה בחידושי תורה.

בשיעוריו בישיבת מיר היה משלב את שיטת מורו ורבו רבי שמעון שקופ זצוק"ל מידת הכרת הטוב וכבוד הזולת של רבנו היו מעל כל הבנה שיכלית. הוא הקפיד לבוא לכל חתונה או כל שמחה של תלמידיו והיה נוהג להודות בלבביות רבה לכל מי שעשה עימו טובה כל שהיא ואפילו הקטנה ביותר. כ"כ היה בעל רגש עצום, רבינו השאיר אחריו בנים וחתנים מרביצי תורה גדולים וכן תלמידים יר"ש ומרביצי תורה לעם ישראל,

רבנו נפטר בתאריך ג' בטבת ה'תשל"ט בהלוויה מרובת משתתפים בהספד שספד לו מרן הרב שך זצוק"ל אמר עליו "משמת רבי חיים בטלו השקדנים".

רבנו נטמן בהר המנוחות בירושלים והוא בן 77 בפטירתו.

העלון להצלחתם של: אביחי' רבן בקה-כל הישועות, איטל בת שגית-פרנסה טובה בריאות והצלחה, בת חן בת שולמית - בריאות הגוף והנפש, גידי' בן צפי וצפי בת מינה ולינוי בת צפי-הצלחה, דוד בן דונה דינה-רפואה, חיים דוד בן סביחה-הצלחה בכל, טובה בת שרה-רפואה, יוסף יצחק בן מרגלית-בריאות, ירון בן שולמית-בריאות נחת מחילדים, מיטל שרה בת טובה-לזרע קודש.

הרה"ג רבי ישראל לורי שליט"א
בפינתו הקבועה ברדיו קול חי בתוכניתו של הרב בן לולו
כל יום ה' בשעה 13:30

ולפי"ז בנדו"ד המשכיר לא יכול להוציא יותר כסף מהשוכר בלי להביא ראיה על חובו, ולכן ישלם השוכר כמה שמשלם בדרך כלל ודין. ודברנו בזה עם הגאון רבי שלמה עמר שליט"א (חתנו של רבי יעקב שיכני שליט"א) והסכים עמנו בזה.

שאלה: אדם שקנה עליה לס"ת בשבת בבית הכנסת ולא זוכר כמה יתחייב לשלם כמה צריך לשלם מספק?

תשובה: יש מי שרצה לומר שאותו אדם ישלם לפי כמה שהוא מסופק דהינו שישלם לפי המחיר הפחות.

אבל הגמרא במנחות בדף קו עמ' ב' אומר לענין הקדש שאדם הקדיש ולא זוכר כמה הקדיש מספק ירבה ליתן עד שיאמר לא לכל כך נתכוונתי.

ולפי"ז בנדו"ד אותו אדם שמסופק כמה יתחייב לבית הכנסת מספק ירבה בתשלום עד שיהיה בטוח שהוא לא יתחייב יותר מזה וכמו שכתב להדיא מרן השו"ע ביו"ד סימן רנח סעי' ג' שכתב בזה"ל הנודר צדקה ולא יודע כמה נדר מרבה ליתן עד שיאמר לא לכך נתכוונתי עכ"ל.

להלכה: אותו אדם מספק צריך לתת לבית הכנסת עד שיהיה בטוח שלא יותר מזה יתחייב.

ניתן לשמוע כל יום 3 דקות של הצלחה יומית *5293 שלוחה 5

שאלה: אדם שיש לו דירה גדולה ועשה בתוך הדירה יחידת דיור להשכרה, ובענין החשמל חברת חשמל מחייבת אותו על כל הדירה חשבון אחד ואותו בעל הדירה עשה מונה בנפרד ליחידה ולפיה משלם השוכר חשמל למשכיר, ואחד מהחודשים המונה של הדירה לא עבד וממילא לא יודעים כמה בדיוק ישתמש השוכר בחשמל באותו חודש כמה יצטרך לשלם השוכר לבעל הדירה עבור החשמל?

תשובה: השוכר אומר שישלם חשמל בערך כמו שהוא משלם כל חודש, וכנגד זה המשכיר אומר שנחלק את החשמל לפי מספר נפשות שיש בכל הדירה הגדולה וממילא זה מה שתשלם (ומדובר שהספק המשכיר תובע זה יותר ממה שהשוכר מציע). היה נראה לומר שהצדק עם המשכיר שהרי ההיגיון עמו שהרי סברא נכונה הוא טוען.

אבל יש לדחות את טענת המשכיר שהרי הגמ' בבא קמא בדף מ"ו עמ' א' פרק שור שנגח אומרת שחכמים אומרים זה כלל גדול בדין המוציא מחברו עליו הראיה, למה לי למימרא זה כלל גדול. בדין אצטריך דאפילו ניזק אומר ברי ומזיק אומר שמא המוציא מחברו עליו הראיה. (ולא כמו סומכוס שאמר ממון המוטל בספק יחלקו). וכן פסקו כל הראשונים הרי"ף שם וכן הרמב"ם בפרק ט' מהל' נזק ממון הל' ב' ג' וכן פסק הטור ומרן השו"ע בחו"מ סי' שצ"ט סעי' ב' ג' שאדם שרוצה להוציא מחברו ממון חייב להביא ראיה ליה ואם אין לו ראיה לא יכול לטעון כלום.

הרב אברהם דניאל שליט"א
רב במוקד הליכות "בית מרן"

אקטואליה בהלכה

דברים שבקדושה דחשיב הפסק בין הברכה למצווה, ורק אם התחיל לנגב ידיו ושמע ברכה מחבירו או שאר דברים שבקדושה רשאי לענות אמון, וכל האמור הוא דווקא אם דיבר בין הברכה לניגוב אבל אם דיבר בין הנטילה לברכה אינו צריך לחזור וליטול ידיו אלא יברך וינגב.

שאלה: מה הדין באדם שנטל יד אחת ונגע בטיעות ביד השנייה, או שנטל שתי ידיו ועדיין לא נגבם ואדם אחר שלא נטל ידיו נגע בידו, האם צריך לחזור וליטול ידיו שנית?

תשובה: משנה במסכת ידים נטל ידו האחת ושפשף בחברתה טמאה, וכן נפסק בשו"ע (סי' קס"ב סעיף ד') שלא עלתה לו נטילה ואפילו אם יטול ידיו אחר כך לא עלתה לו אלא ינגבם ויחזור ויטול ידיו, וכל האמור הוא דווקא באופן שלא נטל יותר מרביעית בבת אחת אבל אם נטל יותר מרביעית בשפיכה אחת אינו צריך לנגבם אלא יטול ידיו, וכן הדין באדם שנטל את שתי ידיו ונגע בידיו אדם שלא נטל ידיו צריך שוב ליטול את ידיו ולברך, ואם כבר בירך בנטילה הראשונה כתב הח"י אדם שיטול ידיו בלא ברכה משום שבעת הברכה הראשונה הנטילה היתה כשרה ולאחר מכן נפסלה.

שאלה: הנוטל ידיים ובירך "על נטילת ידיים" והפסיק בדיבור קודם הניגוב, והיינו נטל, בירך, דיבר, ניגב, האם עלתה לו נטילה או צריך לחזור וליטול שנית, והאם הדין שונה לעניין עניית אמון?

תשובה: כתב מרן (סימן כ"ה סעיף ח') כל המצוות מברך עליהם עובר לעשייתן, ואם דיבר שלא מענין הברכה צריך לברך שוב, ובילקוט יוסף (ברכות הל' ב') הביא מה שכתב הגאון הנודע ביהודה שיש תלמידי חכמים שאינם נוהרים מלהפסיק בין הנטילה לברכת על נטילת ידיים ויותר הם נוהרים מלהפסיק בין ברכת על נטילת ידיים לברכת המוציא, וטעות הוא בידם, כי שיחה בין נטילת ידיים לברכת על נטילת ידיים נחשבת להפסק וצריך ליטול שוב, ואילו אחר ברכת על נטילת ידיים קודם ברכת המוציא היא זהירות בעלמא, ועוד כתב שם בשם מרן רבי עובדיה יוסף זצוק"ל שכתב בגיליון דמה שכתב בין ברכת על נטילת ידיים לברכת המוציא הוא זהירות בעלמא זהו לאחר הניגוב אבל דיבור בין ברכת על נטילת ידיים לבין הניגוב ודאי נחשבת להפסק, כיוון שהוא מברך עובר לעשייתן כלומר קודם הניגוב והניגוב הוא סיום המצוה, וביביע אומר (חלק ט' סימן ק"ח אות פ"א) כתב שאם כבר בירך על נטילת ידיים ועדיין לא ניגב ידיו אינו רשאי לענות אמון על

פינת בריאות
אתם שואלים והמומחים עונים במייל:
betmaran1234@gmail.com

סגולות שמן הזית

סגולות שמן הזית

חומצות השומן החד-רוויות שבו, נחשב ככחירה תזונתית חכמה מבחינת בריאות המוח. לא רק שמן הזית מסייע בשיפור הזיכרון והריכוז, הוא יכול גם להגן מפני הידרדרות קוגניטיבית הנובעת מגיל מבוגר, מכיוון שהוא מונע דחק חמצוני, מגן מפני דלקת וחלבונים מזיקים שיכולים לגרות התפתחות אלצהיימר או דמנציה.

טיפול בדיכאון ובהפרעות נפשיות אחרות: בשמן זית יש תכונות אנטי-דלקתיות ומאזנות הורמונלית, שיכולות למנוע תפקוד לקוי של הנוירורנסמיטורים.

כאשר המוח אינו מקבל כמויות מספקות של הורמונים הגורמים להרגשה טובה, כגון דופמין וסרוטונין, שהם בעלי תפקיד חשוב בוויסות מצב הרוח, עיבוד מחשבות ושינה, הנפש עשויה להגיב בדיכאון או שהאדם עלול לסבול ממגוון הפרעות מצב רוח.

מניעת סוכרת סוג 2: מחקרים הוכיחו כי שמן זית יכול להועיל בהפחתת הסיכון ללקות בסוכרת. כאמור, שמן זית הינו מקור מצויין לשומנים בריאים המסייעים בהורדת רמות הסוכר בדם ובוויסות כמות האינסולין בגוף. מחקרים אחדים העלו כי שמן זית כתית מעולה הינו כלי יעיל לשליטה ברמות הסוכר בדם וברגישות לאינסולין.

שמן זית טוב לשימוש לא רק במטבח. עוד מימי קדם הוא היה ידוע בסגולותיו והוא מרכיב חשוב בתרופות סבתא שונות המיועדות למלחמה בצינון, בקמטים, בכולסטרול בשרירים תפוסים, ובעצם במה לא. צריכת שמן זית עשויה גם למנוע מחלות רבות, ביניהן סרטן המעי הגס וסרטן השחלות. שמן הזית מועשר בוויטמין E ובשל כך אף מצעיר את הגוף ומחדש את עור הפנים.

לפניכם כמה מסגולותיו של שמן הזית:

שיפור בריאות הלב: על פי תוצאותיהם של מחקרים רבים תזונה עשירה בשומנים חד רוויים, המצויים בשמן זית, עוזרת בהורדת רמת הכולסטרול ה"רע" (LDL) ומעלה את רמת הכולסטרול ה"טוב" (HDL) בגוף. הפוליפנולים המצויים בשמן הזית הינם נוגדי חמצון ועוצמתיים המשפרים את בריאות הלב וכלי הדם, ונלחמים בדלקת.

שיפור בריאות המוח: המוח שלנו עשוי בעיקר מחומצות שומן, ולכן הוא זקוק לכמויות גדולות של חומצות שומן כדי לשמור על חדות, להתמודד עם משימות יזומיות ולווסת את מצבי הרוח שלנו. שמן הזית, עם התכולה הגבוהה של

העלון להצלחתם של: עילאי, ליאם בני בת חן-הצלחה, שיינא שרה בת דניאלה-גידול הילדים בנחת וסבלנות, אביאל יונה פשטקר-הצלחה בכל העניינים הרוחניים והגשמיים בריאות ושמחה, אביחי בן יצחק רינה-כל הישועות, אברהם ובני בני מיני-הצלחה בהכל ובריאות, אברהם לייב יצחק בן סוזן-כל הישועות, אורי לו וליאי מרים ועידו בני מאיה-כל הישועות.

לחיות עם האמונה

הרב הגאון רבי יעקב לוגאסי שליט"א
רב מדרשיית "בית מורן" ומחבר סדרת הספרים "נר לדגל" ועוד...

המונע של שפע האדם

נספר סיפור אמונה מחזק מהתקופה האחרונה, שסיפר הרב אלימלך בידרמן שליט"א, המעייד ששמעו מאיש המכיר את בעל המעשה. בחור המתקרב ליהדות קבע ללמוד הלכות שבת עם אברך. הם החלו ללמוד, והגיעו לסימן רמ"ב בשולחן ערוך, המביא את מאמר חז"ל ממסכת 'ביצה' - "אמר הקב"ה לזו עלי ואני פורע". הסביר האברך לבחור: "הקב"ה אומר לאדם: אם נתקעת לפני שבת בלי כסף, תלווה ואני אחזיר את הלוואתך". הבחור קיבל את הדברים באמונה, והפנימים בלב. באותו שבוע באו שני בחורים לבחור המתחזק ואמרו לו: "אנחנו נוסעים באוטובוס לשבת במירון. נשכור חדר ונקנה אוכל. אתה מוזמן להצטרף ולהתחלק עמנו בהוצאות. הבחור השיבו: "מצוין, אבל אין לי כסף". ענה לו אחד מהם: "אשלם עבורך כל מה שצריך, ואחרי השבת תחזיר לי". השלושה נסעו למירון ושבחו בשמחה רבה. כאשר חזרו במוצאי שבת חישובו כמה כל אחד צריך לשלם, ויצא לכל אחד 388.60 ש"ח. אמר המלווה לבחור: "מתי תוכל לשלם?". ענה הבחור: "יש הבטחה לגבי שבת 'לזו עלי ואני פורע', ואני מאמין שהכסף יגיע בקרוב". באותו שבוע חל יום הולדתו של הבחור, שהיה בשלבי אירוסין, ואבי הכלה החליט להעניק לו במתנה ארנק, וכסימן ברכה הניח בתוכו את כל סוגי השטרות: 200 ש"ח,

100 ש"ח, 50 ש"ח ו-20 ש"ח, וכן המטבעות שישנן - 10 ש"ח, 5 ש"ח, 2 ש"ח, 1 ש"ח, 50 אג"ח ו-10 אג"ח, והכל עלה לסכום של 388.60 ש"ח!... מעבר לכך ש"כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק", יש בסיפור אמונה ותמימות של אותו בחור. חז"ל דורשים את הפסוק "ה' צלך" - כי כמו שאתה זוקף אצבע, הצל מחזיר לך אצבע, וכאשר אתה זוקף שתיים, הוא מחזיר לך שתיים, כך ה' משתקף לעומתך. הקב"ה אומר: אני פתוח לניסים, אבל זה תלוי באמונתך. אם האדם צריך ישועה, ואומר: "ריבונו של עולם, אני מאמין באמונה שלימה שאין שום בעיה שישנתה הטבע ואני אראה נס", אם תהיה לו כזאת אמונה, הוא אכן יראה נס. למהלך נסי קבוע צריך הרבה מאוד אמונה וביטחון, אבל כאשר האדם צריך ישועה נסית ברגע הזה, הקב"ה אומר לו: "עכשיו זה תלוי בך! אתה מאמין בי? אתה מאמין שאין טבעיות ומקורות בעולם? אם כן, כפי עוצמת אמונתך אתה מכשיר את עצמך להיות כלי ראוי לנס ולהשפעה מעל הטבע". הדבר נכון במיוחד כשמדובר ביום השבת, שהיא מקור השפע והברכה. המנוע הראשי של שפע האדם זה יום השבת, המשפיע את כל הטובה והברכה לכל השבוע. אם האדם מתחזק בנסי השבת, הוא נפגש עם המקום המשופע ביותר בנסים. וכאשר אתה מאמין בנס ומפעיל את אמונתך בנסים, בצרף ברכת השבת, בוודאי שהישועה תמהר לבוא באופן הנפלא ביותר, כמו בסיפורנו. **ניתן לשמוע כל יום 5 דקות של אמונה יומית *5293 שלוחה 3**

אתגרים בחינוך

הרב אברהם ברזילאי שליט"א
יד"ר מרכז אתגרים בחינוך ומגיש התפנית קירות שקופים ברדיו 'קול חי'

"אזוניים תצילנה"

כך סיפר לי בן משפחתו של בעל המעשה: יצחק הוא בחור בישיבה קטנה שיעור א'. אחיו, שלמה לומד שנה מעליו. היה זה בזמן ארוחת הבוקר בחדר האוכל. כדרכם של בחורים, אהבו לשבת קצת אחרי הארוחה ולפזז על הא ועל דא, כמה דקות לפני שיצטרכו להיכנס לשיעור. כל מי שחווה לימודים בפנימייה יודע כי תמיד יש את ה"שולחן הפעיל" - שולחן אחד אליו מתקבצים כל המי ומי המעוניינים להתעדכן בכל דבר חדש שקורה במוסד. שם תמיד ניתן היה למצוא חדשות מעניינות מהארץ ובשעת הדחק גם מהעולם. באותו בוקר הגיח שלמה - אחיו הגדול של יצחק - לשולחן הפעיל וחדשה סוערת בפיו "שמעתם מה עשה יצחק?... ריסס 'סנט-מוריץ' בתוך אזוניים של תרנגול והמיס אותם!!!" החברים היו בהלם מוחלט. איזו אכזריות, פשוט לא יאומן. איפה הלב שלו?.. איך הוא מסוגל?... תוך כמה דקות ירדה השמועה מן השולחן הפעיל אל השטח והפכה לשיחת היום. יצחק הרגיש שהקרקע בוערת תחת רגליו, זה רק עניין של זמן עד שאב הבית יקרא לו לחדרו. ואכן, ההזמנה לא אחרה להגיע. אב הבית לא היה מוכן אפילו לשמוע "...כזו אכזריות?.. כזו רשעות?.. לא בבית ספרנו. תארוז הרגע את חפצין ותסתלק הביתה. אני לא מוכן להחזיק אותך בפנימייה אפילו לא קיים... נקודה למחשבה.

לא עוד רגע אחד. שלום!" אמר והוביל את יצחק לעבר הדלת. שלוש שעות מאוחר יותר נחתו יצחק ושלמה אחיו שליווה אותו, בבית. "אבא אני מבטיח לך שלא עשיתי דבר כזה!" אבא הביט לעבר שלמה ושאל "מדוע הפצת עליו את השמועה שריסס 'סנט-מוריץ' לתוך אזוניים של תרנגול?" שלמה לא הפסיק להתגלגל מצחוק. אביו ניסה להרצין אותו אך לשווא. עד שנרגע מעט השיב: "אבא, ברור שכל הסיפור הזה לא היה ולא נברא. סתם זרקתי את זה כבדיחה אבל כולם תפסו את זה ברצינות". אבא התבונן בו ושאל: "אבל למה?" ושלמה ניסה להשיב בין פרץ צחוק אחד למשנהו "אבא, ממתי לתרנגול יש אזוניים?...". הסיפור הזה אמיתי לגמרי! אך הוא מלמד משהו עלינו. על הקלות הבלתי נסבלת בה אנו מסוגלים להשעות ילד מן הלימודים בלי לבדוק בכלל האם הוא אשם, והאם האשמה מלאה? ואם כן - האם זה מצדיק השעיה?... ישבתי פעם במשרדו של מנהל בית ספר ועל שולחנו ראיתי ערימת דפים מרובעים נחים במתקן מיוחד ועליהם מודפס "בנכם _____ מושעה ל _____ ימים, עקב _____ . בברכה, ההנהלה." - זה באמת מוזעזע. הקלות והתדירות בה שולחים ילד הביתה באמצע יום לימודים כשהרבה מן המקרים גורמים להורים לבעיות במקום העבודה. לא פלא אפוא שמגיעים למצב כה מביך בו מסלקים בחור על שפגע באיבר שכלל לא קיים... נקודה למחשבה.

מזכה הרבים הרב הגאון רבי יגאל כהן שליט"א
וגם בשלוחה מיוחדת *5293 שלוחה 13 <8 בחיזוק יומי ושיעורים מלאים

בחסדך בטחתי

משאלות לבכם לטובה, ואתם עדין אינכם מנצלים ואת ומרגישים תמיד חסרים, ואינכם נשענים עלי בכל מעשיכם. **שמחה זו - על שום מה?** הרמב"ם (פ"ח מהלכות לולב הלכה ט"ו) כותב בשבת השמחה, וכך לשונו: "השמחה שישמח האדם בעשית המצוה ובאהבת האל שציוה בהם - עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו, שנאמר: תחת אשר לא עבדת את השם אלקיך בשמחה ובטוב לבב". גם בדבריו הנפלאים אנו רואים, שעיקר השמחה היא שמחה בעשית המצוה בגלל הזכות הנפלאה שנפלה בחלקנו לשמח את הבורא יתברך, שמתוך האהבה עצמה, מגיעים לשמחה על עצם זה ששימחנו את אהוב לבנו. שמחה אמיתית נובעת מאמונה תמימה, ולהפך, עצבות חלילה - נובעת מחוסר באמונה. ככל שיהודי מביין את גדלתו של הבורא יתברך, ולא רק זה, אלא לומד ומביין את גודל אהבת הבורא כלפיו, ולאחר מכן יודע שכל מה שהשם יתברך עושה עימו במשך ימי חייו, הכל לטובתו המושלמת ומתוך אהבה גמורה, ובידו של הבורא יתברך לפתור לו את כל בעיותיו, ויודע שבכל צרך שיצטרך במשך חייו, יש לו על מי להשען, על אביו שבשמים.

אומר השם יתברך לעמו אהובו ישראל: יש לכם אותי, אני האבא והאמא שלכם, תבטחו בשמי הגדול והנורא, ואתן לכם משאלות לבכם, כמו שנאמר: "והתענג על ה', ויתן לך משאלת לבך". (תהלים ל"ז, ג)
מיהו אביך?
משל למה הדבר דומה? לעשיר גדול שנושא עליו רק את כרטיס האשראי, ואף על פי שאין לו פרוטה בכיסו, עדין נחשב הוא לעשיר גדול, כיון שבבנק יש לו הרבה מאד כסף, ובהעברת כרטיס, יכול לקנות כל אשר יחפץ. כך גם היהודי - יש לו אבא עשיר מאין כמוהו, רופא שאין כדגמתו, שדכן שיכול להשיג כל בן זוג שבעולם, וגם חכם מאד, שיכול לפתור כל בעיה בחיי היהודי. בפניה פשוטה אליו יתברך, יכול היהודי לקבל כל אשר יחפץ, וכל מה שצריך הוא, זה להעביר כרטיס, דהינו, לבטוח בבורא יתברך. ולכן אומר השם יתברך - איך זה שאינכם עובדים אותי בשמחה? הרי אם רק הייתם מתבוננים בגדלותי העצומה, ובחסד שאני מסובב אתכם כל היום, ובשכר שמחכה לכם על כל מצוה ואפילו הקטנה ביותר, וודאי שהייתם עובדים אותי בשמחה עצומה. ולא עוד, אלא שאני נותן לכם את האפשרות לפנות אלי, ולבטוח בי, ואני אמלא

העלון להצלחתם שלי: אלירן בן סימני-זיווג הגון משורש הנשמה בקרוב; אלעד בן סימני-כל הישועות, אלעד בן סלביה אורלי-בריאות הגוף והנפש; זיווג הגון בקרוב, אסתר ומזל בנות מיני-הצלחה בהכל ובריאות, אסתר מלכה בת שרה-כל הישועות, גאי בן מאיה-הצלחה בהכל ובריאות, גלית בת קלרה-זיווג הגון משורש הנשמה בקרוב.

המעמד האדיר וסיום הש"ס הגדול בעולם

"ויהי בשזרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל"

המונים גדשו בעיצומה של ימי חג החנוכה את בנייני האומה במעמד האדיר וההסטורי של סיום הש"ס הגדול בעולם שנערך ע"י אגודת 'בית מרן' וקול חי'

את המעמד פיארו אחר כבוד מרנן ורבנן גדולי ישראל רבני ערים ראשי ישיבות דיינים היושבים על מדין ובראשם מרן הראשון לציון רבי יצחק יוסף שליט"א אשר דיבר על מעלת לימוד הדף היומי ועל חשיבות אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא כ"כ שיבחה מרן הראשל"צ את אגודת 'בית מרן' על שממשיכים בדרכו של מרן זצוק"ל בהפצת תורתו ע"י עלון 'בית מרן' המופץ בכל שבוע בכל רחבי הארץ בעשרות אלפי עותקים ובהפעלת מדרשויות לבני נוער בכל ערב ברחבי הארץ.

לאחר דברי קודשו של מרן הרשל"צ שליט"א הוזמן לשאת את דברו הגאון הגדול רבי ברוך שרגא שליט"א וראש אבות בתי הדין בירושלים שדיבר בשבחה מעלת סיום הש"ס שנערך ברוב עם

כ"כ שיבחה הרב את אגודת 'בית מרן' על פעילותם הענפה בהגדלת התורה בעם ישראל אם זה בהפעלת כוללים ע"י אברכים יר"ש ועם זה ע"י הפעלת מענה קו הילכתי טלפוני 24 שעות לשאלות בכל התחומים

המעמד המרגש ביותר היה בזמן סיום הש"ס שנערך בין כל ההמונים שכל מי שהשתתף במעמד הרגיש שהוא נמצא בכולל של אלפי לומדי תורה ובו זמנית הם סיימו את הש"ס

לאחר סיום הש"ס ההמוני ובהתרגשות רבה הוזמן על הבמה הרה"ג רבי ישראל לורי שליט"א מרבני 'בית מרן' לערוך את סיום הש"ס ולהתחיל את מסכת ברכות, לאחריו הוזמן ראש עיריית ירושלים מר משה ליאון הי"ו לומר את הקדיש לאחר סיום הש"ס

גדולי הזמרים שימחו את ההמונים בשירי ערגה ורגש על התורה הקדושה ושנוכה לסיים את הש"ס לעוד שנים רבות מתוך אהבת התורה ולומדיה אמן.

צילום עובדיה בלימי

העלון להצלחתם של: זיוה בת רחל-בריאות הגוף והנפש, בשורות טובות, חירז טליה תואר ורוני בנות רעיה-בריאות וכל הישועות, יובל בת כוכבה-שמירה ונחת, יוסף בן זאדה-הצלחה בהכל ובריאות, יוסף בן רות-הצלחה בהכל ובריאות, יוסף בן רחל דעי ומשפחתו-חזרה בתשובה וכל הישועות, יוסף חן בן עדינה-בריאות והצלחה, יניב בן רינה-הצלחה בריאות אושר.